

Merimiehen päiväkirja?

Anne Heimo

Esitelmäni perustuu isäni, Pauli Heimon (1930-1920), vuosina 1957-1960 pitämään päiväkirjaan, jolloin hän matkusti ensimmäisen kerran Australiaan. Pauli oli tyypillinen australiansuomalainen, joka muutti edestakaisin Suomen ja Australian välillä useaan otteeseen. Pauli antoi päiväkirjansa yllättäen minulle vuonna 2005. Vaikka olin tiennyt hänen pitäneen kirjeistä, valokuvista ja muista elämänsä liittyvistä dokumenteista koostuvaa henkilökohtaista arkistoa ja sopineen sen luovuttamisesta Siirtolaisuusinstituuttiin, päiväkirjan olemassa olosta minulla ei ollut aiempaa tietoa. Päiväkirja kattaa hänen ensimmäisen matkansa Australiaan. Päiväkirja alkaa syyskuussa 1957 ja se päättyy Tapaninpäivänä 1960, noin kuusi kuukautta ennen hänen paluumatkaansa Suomeen.

Pauli kirjoittaa lähes päivittäin, mutta joskus vasta jälkikäteen päivien tai jopa viikkojen jälkeen. Merkinnät ovat melko pitkiä ja yksityiskohtaisia kuvauksia päivittäisistä tapahtumista. Hän kuvaa tarkkaan tapaamansa ihmiset, ottamansa valokuvat, lukemansa kirjat, näkemänsä elokuvat, kirjoittamansa ja saamansa kirjeet, rahansa ja hankintansa. Tarkan dokumentoinnin lisäksi hän pohtii paljon elämänsä, toiveitaan ja suunnitelmiaan. Vaikka Pauli ei osoita päiväkirjaansa kenellekään, hän silti kirjoittaa tietyistä aihepiireistä vain vihjailen.

Päiväkirjan luettuani olin hyvin hämmentynyt, sillä päiväkirjasta kävi ilmi, että en suinkaan ollut merimiehen tytär eikä isäni ollut kiertänyt ”vuosikausia meriä”, vaikka hän loppuun asti muisteli merimiesajojaan ja niitä ”yli 120” maata, joissa hän oli käynyt. Hänellä oli jopa kolme merimiestatuointia, laivansa kuva seinällä ja koko joukko valokuvia kertomuksensa tueksi. Todellisuudessa hänellä oli ollut vain yksi pesti rahtilaivalla, hän piti työtään rasittavana ja merellä oloa tylsänä. Lisäksi olin yllättänyt siitä, miten vähän päiväkirjassa oli mainintoja niistä tapahtumista, joista olin kuullut koko ikäni ja päinvastoin. Päiväkirja kertoo kirjoitushetken näkökulmasta hänen kokemuksistaan ja mietteistään, mutta ajan kuluessa aivan eri asiat olivat muodostuneet hänelle muistamisen ja kertomisen arvoiseksi.

Esitelmässäni pohdin omaelämäkerrallisen tutkimuksen näkökulmasta Paulin eri versioita elämästään sekä kahden eri lähteen perusteella syntyvää kuvaa hänestä. Pelkän päiväkirjan perusteella Paulista syntyy kuva onneaan etsimästä nuorehkoista työläistäustaisesta miehestä, joka viihtyi paremmin maalla kuin merellä ja suullisen repertuaarin perusteella kuva seikkailun nälkäisestä merimiehestä.